

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (όγδοο τμήμα)

της 9ης Ιουλίου 2020 *

«Αίτηση αναιρέσεως – Κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας – Περιοριστικά μέτρα κατά της Συρίας – Μέτρα κατά εξεχόντων επιχειρηματιών που ασκούν τις δραστηριότητές τους στη Συρία – Κατάλογος των προσώπων στα οποία εφαρμόζεται η δέσμευση κεφαλαίων και οικονομικών πόρων – Καταχώριση του ονόματος του αναιρεσείοντος – Προσφυγή ακυρώσεως και αγωγή αποζημιώσεως»

Στην υπόθεση C-241/19 P,

με αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 56 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που ασκήθηκε στις 18 Μαρτίου 2019,

George Haswani, κάτοικος Yabroud (Συρία), εκπροσωπούμενος από τον G. Karouni, avocat,

αναιρεσείων,

όπου οι έτεροι διάδικοι είναι:

το **Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης**, εκπροσωπούμενο από την Σ. Κυριακοπούλου και τον V. Piessevaux,

καθού πρωτοδίκως,

η **Ευρωπαϊκή Επιτροπή**, εκπροσωπούμενη αρχικώς από τους A. Bouquet και L. Baumgart καθώς και από την A. Tizzano, στη συνέχεια, από τους A. Bouquet και L. Baumgart,

παρεμβαίνουσα πρωτοδίκως,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (όγδοο τμήμα),

συγκείμενο από τους L. S. Rossi, πρόεδρο τμήματος, J. Malenovský και F. Biltgen (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: E. Tanchev

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

Απόφαση

- 1 Με την αίτηση αναίρεσως, ο George Haswani ζητεί την αναίρεση της απόφασης του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 16ης Ιανουαρίου 2019, Haswani κατά Συμβουλίου (T-477/17, μη δημοσιευθείσα, στο εξής: ανααιρεσιβαλλόμενη απόφαση, EU:T:2019:7), με την οποία το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε, αφενός, το αίτημά του, βάσει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ, για ακύρωση της απόφασης (ΚΕΠΠΑ) 2016/850 του Συμβουλίου, της 27ης Μαΐου 2016, για την τροποποίηση της απόφασης 2013/255/ΚΕΠΠΑ σχετικά με περιοριστικά μέτρα κατά της Συρίας (ΕΕ 2016, L 141, σ. 125), ακύρωση του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 2016/840 του Συμβουλίου, της 27ης Μαΐου 2016, για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 36/2012, σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω της κατάστασης στη Συρία (ΕΕ 2016, L 141, σ. 30), ακύρωση της απόφασης (ΚΕΠΠΑ) 2017/917 του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 2017, για την τροποποίηση της απόφασης 2013/255/ΚΕΠΠΑ σχετικά με περιοριστικά μέτρα κατά της Συρίας (ΕΕ 2017, L 139, σ. 62), ακύρωση του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 2017/907 του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 2017, για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 36/2012, σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω της κατάστασης στη Συρία (ΕΕ 2017, L 139, σ. 15), ακύρωση της εκτελεστικής απόφασης (ΚΕΠΠΑ) 2017/1245 του Συμβουλίου, της 10ης Ιουλίου 2017, για την εφαρμογή της απόφασης 2013/255/ΚΕΠΠΑ σχετικά με περιοριστικά μέτρα κατά της Συρίας (ΕΕ 2017, L 178, σ. 13), ακύρωση του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 2017/1241 του Συμβουλίου, της 10ης Ιουλίου 2017, για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 36/2012 σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω της κατάστασης στη Συρία (ΕΕ 2017, L 178, σ. 1), ακύρωση της απόφασης (ΚΕΠΠΑ) 2018/778 του Συμβουλίου, της 28ης Μαΐου 2018, για την τροποποίηση της απόφασης 2013/255/ΚΕΠΠΑ σχετικά με περιοριστικά μέτρα κατά της Συρίας (ΕΕ 2018, L 131, σ. 16), και ακύρωση του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 2018/774 του Συμβουλίου, της 28ης Μαΐου 2018, για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 36/2012 σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω της κατάστασης στη Συρία (ΕΕ 2018, L 131, σ. 1), κατά το μέρος που οι πράξεις αυτές αφορούν τον νυν ανααιρεσείοντα (στο εξής: ανααιρεσείων), και, αφετέρου, το αίτημά του, βάσει του άρθρου 268 ΣΛΕΕ, για χρηματική ικανοποίηση της ηθικής βλάβης την οποία διατείνεται ότι υπέστη λόγω της απόφασης 2017/917 και του εκτελεστικού κανονισμού 2017/907.

Το νομικό πλαίσιο

- 2 Το άρθρο 27 της απόφασης 2013/255/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου, της 31ης Μαΐου 2013, σχετικά με περιοριστικά μέτρα κατά της Συρίας (ΕΕ 2013, L 147, σ. 14), όριζε τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να απαγορευθεί η είσοδος στο έδαφός τους ή η διέλευση μέσω αυτού των [προσώπων που ευθύνονται] για τη βίαιη καταστολή του άμαχου πληθυσμού στη Συρία, προσώπων που επωφελούνται των πολιτικών του καθεστώτος ή το υποστηρίζουν, καθώς και προσώπων που συνδέονται με αυτ[ά], όπως κατονομάζονται στο παράρτημα I.

[...]»

- 3 Το άρθρο 28 της απόφασης 2013/255 είχε ως εξής:

«1. Δεσμεύονται όλα τα κεφάλαια και οι οικονομικοί πόροι που ευρίσκονται στην κυριότητα, την κατοχή ή τον έλεγχο των προσώπων που ευθύνονται για τη βίαιη καταστολή του άμαχου πληθυσμού στη Συρία, προσώπων και οντοτήτων που επωφελούνται των πολιτικών του καθεστώτος ή υποστηρίζουν τις πολιτικές αυτές, καθώς και των προσώπων και οντοτήτων που συνδέονται με αυτ[ά], όπως κατονομάζονται στα παραρτήματα I και II.

[...]»

4 Η απόφαση 2013/255 τροποποιήθηκε με την απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2015/1836 του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 2015 (ΕΕ 2015, L 266, σ. 75, και διορθωτικό ΕΕ 2016, L 336, σ. 42, στο εξής: απόφαση 2013/255, όπως τροποποιήθηκε).

5 Οι αιτιολογικές σκέψεις 2, 5 και 6 της απόφασης 2015/1836 έχουν ως ακολούθως:

«(2) [...] Έκτοτε, το Συμβούλιο συνέχισε να καταδικάζει έντονα τη βίαιη καταστολή του άμαχου πληθυσμού στη Συρία από το συριακό καθεστώς. Το Συμβούλιο έχει εκφράσει επανειλημμένα σοβαρές ανησυχίες για την επιδεινούμενη κατάσταση στη Συρία, και ιδίως για τις εκτεταμένες και συστηματικές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου.

[...]

(5) Το Συμβούλιο σημειώνει ότι το συριακό καθεστώς εξακολουθεί να εφαρμόζει πολιτική καταστολής και, λόγω της συνεχιζόμενης σοβαρότητας της κατάστασης, το Συμβούλιο κρίνει ότι είναι ανάγκη να διατηρηθεί και να διασφαλισθεί η πρακτική αποτελεσματικότητα των περιοριστικών μέτρων, με την περαιτέρω ανάπτυξή τους αλλά και με την ταυτόχρονη διατήρηση στοχοθετημένης και διαφοροποιημένης προσέγγισης, λαμβανομένων υπόψη των ανθρωπιστικών συνθηκών του πληθυσμού της Συρίας. Το Συμβούλιο θεωρεί ότι ορισμένες κατηγορίες προσώπων και οντοτήτων έχουν ιδιαίτερη σημασία για την αποτελεσματικότητα των εν λόγω περιοριστικών μέτρων, λόγω των ιδιαίτερων συνθηκών που επικρατούν στη Συρία.

(6) Το Συμβούλιο εκτιμά ότι, λόγω του στενού ελέγχου της οικονομίας που ασκεί το συριακό καθεστώς, ένας περιορισμένος κύκλος επιχειρηματιών που δραστηριοποιούνται στη Συρία είναι σε θέση να διατηρεί τη θέση του αποκλειστικά λόγω της στενής σχέσης και στήριξης που λαμβάνει από το καθεστώς και της επιρροής που ασκεί εντός αυτού. Το Συμβούλιο θεωρεί ότι θα πρέπει να προβλέψει περιοριστικά μέτρα επιβάλλοντας περιορισμούς εισόδου και δεσμεύοντας όλα τα κεφάλαια και τους οικονομικούς πόρους που ανήκουν, βρίσκονται στην κατοχή ή ελέγχονται από τους εν λόγω εξέχοντες επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται στη Συρία, όπως προσδιορίστηκαν από το Συμβούλιο και κατονομάζονται στο παράρτημα I, ώστε να μην τους δίνεται η δυνατότητα παροχής υλικής ή οικονομικής στήριξης στο καθεστώς, και, μέσω της επιρροής τους, να αυξηθεί η πίεση που ασκείται στο ίδιο το καθεστώς προκειμένου να μεταβάλει τις κατασταλτικές πολιτικές του.»

6 Το άρθρο 27 της απόφασης 2013/255, όπως τροποποιήθηκε, προβλέπει στις παραγράφους 1 έως 4 τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να απαγορευθεί η είσοδος στο έδαφός τους, ή η διέλευση μέσω αυτού, των [προσώπων που ευθύνονται] για τη βίαιη καταστολή του άμαχου πληθυσμού στη Συρία, προσώπων που επωφελούνται των πολιτικών του καθεστώτος ή το υποστηρίζουν, καθώς και προσώπων που συνδέονται με αυτ[ά], όπως κατονομάζονται στο παράρτημα I.

2. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις και αποφάσεις του Συμβουλίου στο πλαίσιο της κατάστασης στη Συρία όπως ορίζονται στις αιτιολογικές σκέψεις 5 έως 11, τα κράτη μέλη λαμβάνουν [επίσης] τα αναγκαία μέτρα για να εμποδίζουν την είσοδο στο έδαφός τους ή τη μέσω του εδάφους τους διέλευση όσον αφορά τους εξής:

α) εξέχοντες επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται στη Συρία·

β) μέλη των οικογενειών Assad και Makhoul·

γ) υπουργούς της συριακής κυβέρνησης που βρίσκονται στην εξουσία από το Μάιο του 2011·

- δ) μέλη των συριακών ενόπλων δυνάμεων με βαθμό “συνταγματάρχη” και αντίστοιχο ή ανώτερο βαθμό που βρίσκονται στη θέση αυτή από το Μάιο του 2011·
 - ε) μέλη των συριακών υπηρεσιών ασφαλείας και πληροφοριών που βρίσκονται στη θέση αυτή μετά τον Μάιο του 2011·
 - στ) μέλη των φίλα προσκείμενων στο καθεστώς παραστρατιωτικών ομάδων· και
 - ζ) πρόσωπα που δραστηριοποιούνται στη διάδοση χημικών όπλων,
- [...]

3. Τα πρόσωπα που εμπίπτουν σε μία από τις κατηγορίες που αναφέρονται στην παράγραφο 2 δεν περιλαμβάνονται ούτε παραμένουν στον κατάλογο των προσώπων και οντοτήτων του παραρτήματος I, εφόσον υπάρχουν επαρκή στοιχεία ότι δεν συνδέονται ή δεν συνδέονται πλέον με το καθεστώς ή δεν ασκούν επιρροή ή δεν παρουσιάζουν πραγματικό κίνδυνο καταστρατήγησης.

4. Όλες οι αποφάσεις εγγραφής στον κατάλογο λαμβάνονται χωριστά και κατά περίπτωση με συνεκτίμηση της αναλογικότητας του μέτρου.»

- 7 Το άρθρο 28, παράγραφοι 1 έως 4, της απόφασης αυτής ορίζει τα εξής:

«1. Δεσμεύονται όλα τα κεφάλαια και οι οικονομικοί πόροι που ευρίσκονται στην κυριότητα, την κατοχή ή τον έλεγχο των προσώπων που ευθύνονται για τη βίαιη καταστολή του άμαχου πληθυσμού στη Συρία, προσώπων και οντοτήτων που επωφελούνται των πολιτικών του καθεστώτος ή υποστηρίζουν τις πολιτικές αυτές καθώς και των προσώπων και οντοτήτων που συνδέονται με αυτ[ά], όπως κατονομάζονται στα παραρτήματα I και II.

2. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις και αποφάσεις του Συμβουλίου στο πλαίσιο της κατάστασης στη Συρία όπως ορίζονται στις αιτιολογικές σκέψεις 5 έως 11, δεσμεύονται όλα τα κεφάλαια και όλοι οι οικονομικοί πόροι που βρίσκονται στην ιδιοκτησία ή κατοχή ή ελέγχονται από τους εξής:

- α) εξέχοντες επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται στη Συρία·
 - β) μέλη των οικογενειών Assad και Makhoulf·
 - γ) υπουργούς της συριακής κυβέρνησης που βρίσκονται στην εξουσία από το Μάιο του 2011·
 - δ) μέλη των συριακών ενόπλων δυνάμεων με βαθμό “συνταγματάρχη” και αντίστοιχο ή ανώτερο βαθμό που βρίσκονται στη θέση αυτή από το Μάιο του 2011·
 - ε) μέλη των συριακών υπηρεσιών ασφαλείας και πληροφοριών που βρίσκονται στη θέση αυτή μετά το Μάιο του 2011·
 - στ) μέλη των φίλα προσκείμενων στο καθεστώς παραστρατιωτικών ομάδων· και
 - ζ) μέλη οντοτήτων, μονάδων, οργανισμών, φορέων και θεσμικών οργάνων που δραστηριοποιούνται στη διάδοση χημικών όπλων,
- [...]

3. Τα πρόσωπα που εμπίπτουν σε μία από τις κατηγορίες που αναφέρονται στην παράγραφο 2 δεν περιλαμβάνονται ούτε παραμένουν στον κατάλογο των προσώπων και οντοτήτων του παραρτήματος I, εφόσον υπάρχουν επαρκή στοιχεία ότι δεν συνδέονται ή δεν συνδέονται πλέον με το καθεστώς ή δεν ασκούν επιρροή ή δεν παρουσιάζουν πραγματικό κίνδυνο καταστρατήγησης.

4. Όλες οι αποφάσεις εγγραφής στον κατάλογο λαμβάνονται χωριστά και κατά περίπτωση με συνεκτίμηση της αναλογικότητας του μέτρου.»

Ιστορικό της διαφοράς

- 8 Το ιστορικό της διαφοράς εκτίθεται στις σκέψεις 1 έως 30 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασεως. Για τις ανάγκες της παρούσας διαδικασίας, το ιστορικό αυτό μπορεί να συνοψισθεί ως ακολούθως.
- 9 Ο αναιρεσείων είναι επιχειρηματίας συριακής ιθαγένειας.
- 10 Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καταδικάζοντας σθεναρά τη βίαιη καταστολή των ειρηνικών διαδηλώσεων σε διάφορες περιοχές της Συρίας και απευθύνοντας έκκληση στις συριακές αρχές να μην καταφεύγουν στη βία, εξέδωσε, στις 9 Μαΐου 2011, την απόφαση 2011/273/ΚΕΠΠΑ, σχετικά με περιοριστικά μέτρα κατά της Συρίας (ΕΕ 2011, L 121, σ. 11).
- 11 Τα ονόματα των προσώπων που ευθύνονται για τη βίαιη καταστολή σε βάρος του άμαχου πληθυσμού στη Συρία, καθώς και τα ονόματα ή οι επωνυμίες των φυσικών ή νομικών προσώπων και των οντοτήτων που συνδέονται με αυτά παρατίθενται στο παράρτημα της απόφασης 2011/273. Κατά το άρθρο 5, παράγραφος 1, της απόφασης αυτής, το Συμβούλιο, αποφασίζοντας κατόπιν προτάσεως κράτους μέλους ή του Υπατού Εκπροσώπου της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας, μπορεί να τροποποιεί το εν λόγω παράρτημα.
- 12 Δεδομένου ότι ορισμένα από τα περιοριστικά μέτρα που ελήφθησαν κατά της Αραβικής Δημοκρατίας της Συρίας εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Συνθήκης ΛΕΕ, το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΕ) 442/2011, της 9ης Μαΐου 2011, σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω της κατάστασης στη Συρία (ΕΕ 2011, L 121, σ. 1). Ο κανονισμός αυτός είναι, κατ' ουσίαν, πανομοιότυπος με την απόφαση 2011/273, προβλέποντας επιπλέον δυνατότητες αποδέσμευσης των δεσμευθέντων κεφαλαίων. Ο κατάλογος των προσώπων, των οντοτήτων και των οργανισμών που αναγνωρίζονται είτε ως υπεύθυνα για την εν λόγω καταστολή είτε ως συνδεόμενα με τους υπευθύνους για την καταστολή και περιλαμβάνονται στο παράρτημα II του εν λόγω κανονισμού είναι πανομοιότυπος με αυτόν που περιλαμβάνεται στο παράρτημα της απόφασης 2011/273.
- 13 Με την απόφαση 2011/782/ΚΕΠΠΑ, της 1ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με περιοριστικά μέτρα κατά της Συρίας (ΕΕ 2011, L 319, σ. 56), με την οποία καταργήθηκε η απόφαση 2011/273, το Συμβούλιο, λόγω της σοβαρότητας της κατάστασης στη Συρία, έκρινε αναγκαία την επιβολή πρόσθετων περιοριστικών μέτρων. Η απόφαση 2011/782 προβλέπει, στο μεν άρθρο 18, περιορισμούς εισόδου στο έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης των προσώπων που κατονομάζονται στο παράρτημα I της απόφασης αυτής, στο δε άρθρο 19, τη δέσμευση των κεφαλαίων και των οικονομικών πόρων των προσώπων και των οντοτήτων που κατονομάζονται στα παραρτήματα I και II της εν λόγω απόφασης.
- 14 Ο κανονισμός 442/2011 αντικαταστάθηκε από τον κανονισμό (ΕΕ) 36/2012 του Συμβουλίου, της 18ης Ιανουαρίου 2012, σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω της κατάστασης στη Συρία (ΕΕ 2012, L 16, σ. 1),
- 15 Με την απόφαση 2012/739/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου, της 29ης Νοεμβρίου 2012, για περιοριστικά μέτρα κατά της Συρίας και για την κατάργηση της απόφασης 2011/782 (ΕΕ 2012, L 330, σ. 21), τα επίμαχα περιοριστικά μέτρα ενσωματώθηκαν σε ενιαία νομική πράξη.

16 Η απόφαση 2012/739 αντικαταστάθηκε από την απόφαση 2013/255. Η ισχύς της απόφασης 2013/255 παρατάθηκε μέχρι την 1η Ιουνίου 2015 με την απόφαση 2014/309/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου, της 28ης Μαΐου 2014, για την τροποποίηση της απόφασης 2013/255 (ΕΕ 2014, L 160, σ. 37).

17 Με την εκτελεστική απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2015/383 του Συμβουλίου, της 6ης Μαρτίου 2015, για την εφαρμογή της απόφασης 2013/255 (ΕΕ 2015, L 64, σ. 41), καταχωρίστηκε στον στίχο 203 του παραρτήματος I, τμήμα Α, της απόφασης 2013/255, σχετικά με τον κατάλογο των προσώπων που αφορά η απόφαση αυτή, το όνομα του αναιρεσείοντος, καθώς και η ημερομηνία εγγραφής του ονόματός του στον κατάλογο, συγκεκριμένα η 7η Μαρτίου 2015, και η ακόλουθη αιτιολογία:

«Εξέχων Σύριος επιχειρηματίας, συνιδιοκτήτης της HESCO Engineering and Construction Company, μεγάλης τεχνολογικής και κατασκευαστικής εταιρείας στη Συρία. Έχει στενούς δεσμούς με το συριακό καθεστώς.

Ο George Haswani παρέχει στήριξη στο καθεστώς και αποκομίζει οφέλη από αυτό λόγω του ρόλου του ως μεσάζοντος σε συμφωνίες για την αγορά πετρελαίου του [Ισλαμικού Κράτους του Ιράκ και του Λεβάντε (ΙΚΙΛ)] από το συριακό καθεστώς.

Επίσης, αποκομίζει οφέλη από το καθεστώς μέσω ευνοϊκής μεταχείρισης, μεταξύ άλλων μέσω της ανάθεσης σύμβασης (ως υπεργολάβος) με τη Stroytransgaz, μεγάλ[η] ρωσικ[ή] εταιρί[α] πετρελαίου.»

18 Στις 6 Μαρτίου 2015 το Συμβούλιο εξέδωσε τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 2015/375, για την εφαρμογή του κανονισμού 36/2012 (ΕΕ 2015, L 64, σ. 10). Το όνομα του αναιρεσείοντος προστέθηκε στον κατάλογο του παραρτήματος II, τμήμα Α, του κανονισμού 36/2012 με τις ίδιες καταχωρίσεις και την ίδια αιτιολογία με εκείνες που είχαν περιληφθεί στην εκτελεστική απόφαση 2015/383.

19 Στις 28 Μαΐου 2015, με την απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2015/837, για την τροποποίηση της απόφασης 2013/255 (ΕΕ 2015, L 132, σ. 82), το Συμβούλιο παρέτεινε την ισχύ της απόφασης 2013/255 έως την 1η Ιουνίου 2016. Την ίδια ημερομηνία, εξέδωσε τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 2015/828, για την εφαρμογή του κανονισμού 36/2012 (ΕΕ 2015, L 132, σ. 3).

20 Στις 12 Οκτωβρίου 2015 το Συμβούλιο εξέδωσε την απόφαση 2015/1836/ΚΕΠΠΑ, για την τροποποίηση της απόφασης 2013/255. Την ίδια ημέρα εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΕ) 2015/1828 για την τροποποίηση του κανονισμού 36/2012 (ΕΕ 2015, L 266, σ. 1).

21 Στις 27 Μαΐου 2016 το Συμβούλιο εξέδωσε την απόφαση 2016/850. Στον στίχο 203 του παραρτήματος I, τμήμα Α, της απόφασης 2013/255, σχετικά με τον κατάλογο των προσώπων που αφορά η απόφαση αυτή, διατηρήθηκε η εγγραφή του ονόματος του αναιρεσείοντος, καθώς και η ημερομηνία της καταχώρισης αυτής στον επίμαχο κατάλογο, συγκεκριμένα η 7η Μαρτίου 2015, και η ακόλουθη αιτιολογία:

«Εξέχων επιχειρηματίας δραστηριοποιούμενος στη Συρία με συμφέροντα ή/και δραστηριότητες στον τεχνικό και κατασκευαστικό τομέα, το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο. Έχει συμφέροντα ή/και σημαντική επιρροή σε διάφορες εταιρείες και οντότητες στη Συρία, ιδίως στη HESCO Engineering and Construction Company, μεγάλη τεχνική και κατασκευαστική εταιρεία.

Ο George Haswani έχει στενούς δεσμούς με το συριακό καθεστώς. Παρέχει στήριξη στο καθεστώς και αποκομίζει οφέλη από αυτό λόγω του ρόλου του ως μεσάζοντος σε συμφωνίες για την αγορά πετρελαίου του ΙΚΙΛ από το συριακό καθεστώς. Επίσης, αποκομίζει οφέλη από το καθεστώς μέσω ευνοϊκής μεταχείρισης, μεταξύ άλλων μέσω της ανάθεσης σύμβασης (ως υπεργολάβος) με τη Stroytransgaz, μεγάλ[η] ρωσικ[ή] εταιρεί[α] πετρελαίου.»

- 22 Στις 27 Μαΐου 2016 το Συμβούλιο εξέδωσε τον εκτελεστικό κανονισμό 2016/840. Το όνομα του αναιρεσείοντος διατηρήθηκε στον κατάλογο του παραρτήματος II, τμήμα A, του κανονισμού 36/2012, με τις ίδιες καταχωρίσεις και την ίδια αιτιολογία με αυτές που είχαν περιληφθεί στην απόφαση 2016/850.
- 23 Με έγγραφο της 30ής Μαΐου 2016 προς τον εκπρόσωπο του αναιρεσείοντος, το Συμβούλιο κοινοποίησε στον αναιρεσείοντα αντίγραφο της απόφασης 2016/850 και του εκτελεστικού κανονισμού 2016/840.
- 24 Κατόπιν προσφυγής του αναιρεσείοντος, το Γενικό Δικαστήριο, με απόφαση της 22ας Μαρτίου 2017, Haswani κατά Συμβουλίου (T-231/15, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2017:200), ακύρωσε την εκτελεστική απόφαση 2015/383, τον εκτελεστικό κανονισμό 2015/375, την απόφαση 2015/837 καθώς και τον εκτελεστικό κανονισμό 2015/828, κατά το μέρος που οι πράξεις αυτές αφορούν τον αναιρεσείοντα. Όσον αφορά το μέρος της προσφυγής που στρεφόταν κατά της απόφασης 2016/850 και του εκτελεστικού κανονισμού 2016/840, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή ως απαράδεκτη για τον λόγο ότι το υπόμνημα με το οποίο είχε διατυπωθεί το αίτημα προσαρμογής δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις του άρθρου 86 παράγραφος 4, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου. Μετά την άσκηση αιτήσεως αναιρέσεως ενώπιόν του, το Δικαστήριο ανέτρεψε τη συλλογιστική του Γενικού Δικαστηρίου σχετικά με τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληροί το υπόμνημα προσαρμογής των ισχυρισμών και των επιχειρημάτων που προβλήθηκαν προς στήριξη του εισαγωγικού δικογράφου της δίκης και, με απόφαση της 24ης Ιανουαρίου 2019, Haswani κατά Συμβουλίου (C-313/17 P, EU:C:2019:57), αναίρεσε την ως άνω απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου ως προς το σημείο αυτό. Μετά την αναπομπή της υποθέσεως ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε, με διάταξη της 11ης Σεπτεμβρίου 2019, Haswani κατά Συμβουλίου (T-231/15 RENV, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2019:589), την προσφυγή κατά το μέρος που στρεφόταν κατά της απόφασης 2016/850 και του εκτελεστικού κανονισμού 2016/840 ως εν μέρει προδήλως απαράδεκτη και εν μέρει προδήλως αβάσιμη.
- 25 Στις 29 Μαΐου 2017, με την απόφαση 2017/917, το Συμβούλιο παρέτεινε την ισχύ της απόφασης 2013/255 έως την 1η Ιουνίου 2018. Στις 29 Μαΐου 2017 εξέδωσε τον εκτελεστικό κανονισμό 2017/907.
- 26 Με έγγραφο της 19ης Ιουνίου 2017 προς τον εκπρόσωπο του αναιρεσείοντος, το Συμβούλιο γνωστοποίησε στον αναιρεσείοντα την πρόθεσή του να τροποποιήσει την αιτιολογία της εγγραφής του ονόματός του στους καταλόγους του παραρτήματος I, τμήμα A, της απόφασης 2013/255 και του παραρτήματος II, τμήμα A, του κανονισμού 36/2012, κατόπιν επανεξέτασης της εν λόγω εγγραφής. Το Συμβούλιο έταξε στον αναιρεσείοντα προθεσμία για την υποβολή τυχόν παρατηρήσεων.
- 27 Με έγγραφο της 29ης Ιουνίου 2017, ο εκπρόσωπος του αναιρεσείοντος αντιτάχθηκε στην εκ νέου εγγραφή του ονόματος του αναιρεσείοντος στους εν λόγω καταλόγους.
- 28 Στις 10 Ιουλίου 2017 το Συμβούλιο εξέδωσε την εκτελεστική απόφαση 2017/1245. Στον στίχο 203 του παραρτήματος I, τμήμα A, της απόφασης 2013/255, σχετικά με τον κατάλογο των προσώπων που αφορά η απόφαση αυτή, διατηρήθηκε η εγγραφή του ονόματος του αναιρεσείοντος, καθώς και η ημερομηνία της εγγραφής στον επίμαχο κατάλογο, συγκεκριμένα η 7η Μαρτίου 2015, και η ακόλουθη αιτιολογία:

«Εξέχων επιχειρηματίας δραστηριοποιούμενος στη Συρία με συμφέροντα και/ή δραστηριότητες στον τεχνικό και κατασκευαστικό τομέα, το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο. Έχει συμφέροντα και/ή σημαντική επιρροή σε διάφορες εταιρείες και οντότητες στη Συρία, ιδίως στη HESCO Engineering and Construction Company, μεγάλη τεχνική και κατασκευαστική εταιρεία.»

- 29 Στις 10 Ιουλίου 2017 το Συμβούλιο εξέδωσε τον εκτελεστικό κανονισμό 2017/1241. Το όνομα του αναιρεσείοντος διατηρήθηκε στον κατάλογο του παραρτήματος II, τμήμα Α, του κανονισμού 36/2012 με τις ίδιες καταχωρίσεις και την ίδια αιτιολογία με εκείνες που είχαν περιληφθεί στην εκτελεστική απόφαση 2017/1245.
- 30 Με έγγραφο της 11ης Ιουλίου 2017 προς τον εκπρόσωπο του αναιρεσείοντος, το Συμβούλιο απάντησε στο από 29 Ιουνίου 2017 έγγραφό του και κοινοποίησε στον αναιρεσείοντα αντίγραφο της εκτελεστικής απόφασης 2017/1245 και του εκτελεστικού κανονισμού 2017/1241.
- 31 Στις 28 Μαΐου 2018, με την απόφαση 2018/778, το Συμβούλιο παρέτεινε την ισχύ της απόφασης 2013/255 έως την 1η Ιουνίου 2019. Επιπλέον, τροποποιήθηκαν διάφορες καταχωρίσεις που περιλαμβάνονταν στο παράρτημα I της απόφασης 2013/255 και αφορούσαν άλλα πρόσωπα πλην του αναιρεσείοντος. Δυνάμει του άρθρου 3 της απόφασης 2018/778, η εν λόγω απόφαση τέθηκε σε ισχύ την επομένη της δημοσίευσής της στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.
- 32 Στις 28 Μαΐου 2018 το Συμβούλιο εξέδωσε τον εκτελεστικό κανονισμό 2018/774. Δυνάμει του άρθρου 1 του εκτελεστικού κανονισμού, το παράρτημα II του κανονισμού 36/2012 τροποποιήθηκε προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι τροποποιήσεις που επήλθαν στο παράρτημα I της απόφασης 2013/255 με την απόφαση 2018/778. Σύμφωνα με το άρθρο 2 του εν λόγω εκτελεστικού κανονισμού, αυτός τέθηκε σε ισχύ από την επομένη της δημοσίευσής του στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Η διαδικασία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

- 33 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 31 Ιουλίου 2017, ο αναιρεσείων άσκησε προσφυγή-αγωγή (στο εξής: προσφυγή) με αίτημα, αφενός, την ακύρωση της απόφασης 2016/850, του εκτελεστικού κανονισμού 2016/840, της απόφασης 2017/917, του εκτελεστικού κανονισμού 2017/907, της εκτελεστικής απόφασης 2017/1245 και του εκτελεστικού κανονισμού 2017/1241, καθώς και, αφετέρου, την αποκατάσταση της ζημίας που ισχυρίζεται ότι υπέστη λόγω της απόφασης 2017/917 και του εκτελεστικού κανονισμού 2017/907.
- 34 Στις 15 Νοεμβρίου 2017 το Συμβούλιο κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου υπόμνημα αντικρούσεως.
- 35 Με απόφαση της 11ης Ιανουαρίου 2018, επιτράπη στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παρέμβει στη δίκη υπέρ του Συμβουλίου, η δε Επιτροπή κατέθεσε υπόμνημα παρεμβάσεως στις 23 Φεβρουαρίου 2018.
- 36 Με υπόμνημα που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 6 Ιουλίου 2018, ο αναιρεσείων υπέβαλε αίτημα προσαρμογής των αιτημάτων του όσον αφορά την ακύρωση της απόφασης 2018/778 και του εκτελεστικού κανονισμού 2018/774.
- 37 Προς στήριξη της προσφυγής του, ο αναιρεσείων προέβαλε τρεις λόγους ακυρώσεως, εκ των οποίων ο πρώτος αφορούσε παράβαση της υποχρέωσης αιτιολόγησης, ο δεύτερος παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας και ο τρίτος, κατ' ουσίαν, σφάλμα εκτίμησης.
- 38 Με τη σκέψη 47 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή ως απαράδεκτη όσον αφορά το αίτημα ακύρωσης της απόφασης 2016/850 και του εκτελεστικού κανονισμού 2016/840.
- 39 Επί της ουσίας, το Γενικό Δικαστήριο, αφού ανέλυσε, στις σκέψεις 51 και 53 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, την τροποποίηση των κριτηρίων εφαρμογής των περιοριστικών μέτρων που επήλθε με την απόφαση 2015/1836, έκρινε, στη σκέψη 64 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, όσον αφορά τον λόγο ακυρώσεως που αφορούσε παράβαση της υποχρέωσης αιτιολόγησης, ότι τα κριτήρια της

παραγράφου 2 των άρθρων 27 και 28 της απόφασης 2013/255, όπως τροποποιήθηκε, συνιστούν αντικειμενικά, αυτοτελή και επαρκή κριτήρια, τα οποία καθιστούν δυνατή την εφαρμογή περιοριστικών μέτρων έναντι των οικείων προσώπων χωρίς να είναι αναγκαίο να αποδειχθεί η στήριξη που τα πρόσωπα αυτά παρέχουν στο υφιστάμενο καθεστώς ή το όφελος που αντλούν από τις πολιτικές που ασκεί το καθεστώς.

- 40 Όσον αφορά τον λόγο ακυρώσεως που αφορά παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας, το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε την εφαρμοστέα νομολογία και έκρινε ειδικότερα, στη σκέψη 76 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, όσον αφορά την αναγκαιότητα των περιοριστικών μέτρων κατά του αναιρεσείοντος, ότι δεν ήταν δυνατή η εξίσου αποτελεσματική επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού διά εναλλακτικών και λιγότερο επαχθών μέτρων.
- 41 Αφού απέρριψε επίσης τον τρίτο λόγο ακυρώσεως, ο οποίος αφορούσε σφάλμα εκτίμησης, και, κατά συνέπεια, το αίτημα ακυρώσεως στο σύνολό του, το Γενικό Δικαστήριο συνήγαγε ότι το αίτημα αποζημίωσης έπρεπε να απορριφθεί, δεδομένου ότι δεν έγινε δεκτό κανένα από τα επιχειρήματα που προβλήθηκαν προς στοιχειοθέτηση του παράνομου χαρακτήρα των πράξεων των οποίων είχε ζητηθεί η ακύρωση.

Τα αιτήματα των διαδίκων ενώπιον του Δικαστηρίου

- 42 Με την αίτηση αναιρέσεως, ο αναιρεσείων ζητεί από το Δικαστήριο:
- να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση,
 - να διατάξει την απάλειψη του ονόματός του από τους καταλόγους του παραρτήματος I, τμήμα Α, της απόφασης 2013/255 και του παραρτήματος II, τμήμα Α, του κανονισμού 36/2012,
 - να ακυρώσει την απόφαση 2015/1836 και τον κανονισμό 2015/1828,
 - να υποχρεώσει το Συμβούλιο να καταβάλει το ποσόν των 100 000 ευρώ ως χρηματική ικανοποίηση για την ηθική βλάβη που υποστηρίζει ότι υπέστη και
 - να καταδικάσει το Συμβούλιο στα δικαστικά έξοδα.
- 43 Το Συμβούλιο ζητεί από το Δικαστήριο:
- να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως και
 - να καταδικάσει τον αναιρεσείοντα στα δικαστικά έξοδα.
- 44 Η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο:
- να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως και
 - να καταδικάσει τον αναιρεσείοντα στα δικαστικά έξοδα.

Επί της αιτήσεως αναιρέσεως

- 45 Προς στήριξη της αιτήσεώς του αναιρέσεως, ο αναιρεσείων προβάλλει τρεις λόγους που αντλούνται, αντιστοίχως, από αντιστροφή του βάρους αποδείξεως και παραβίαση της αρχής του τεκμηρίου αθωότητας, από παράβαση της υποχρέωσης αιτιολόγησης καθώς και από παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας.

Επί του παραδεκτού

- 46 Κατ' αρχάς, η Επιτροπή προβάλλει ένσταση απαραδέκτου των λόγων αναιρέσεως στο μέτρο που στηρίζονται στα ίδια επιχειρήματα με αυτά που προβλήθηκαν με την προσφυγή ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και δεν αναφέρουν με σαφήνεια τα σφάλματα της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.
- 47 Υπενθυμίζεται συναφώς ότι, σύμφωνα με τα άρθρα 256 ΣΛΕΕ και 58, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η αίτηση αναιρέσεως περιορίζεται σε νομικά ζητήματα και πρέπει να στηρίζεται σε λόγους που αφορούν αναρμοδιότητα του Γενικού Δικαστηρίου, πλημμέλειες κατά την ενώπιόν του διαδικασία που θίγουν τα συμφέροντα του αναιρεσείοντος ή παραβίαση του δικαίου της Ένωσης από το Γενικό Δικαστήριο (πρβλ. αποφάσεις της 26ης Ιουνίου 2012, Πολωνία κατά Επιτροπής, C-335/09 P, EU:C:2012:385, σκέψη 23, και της 29ης Οκτωβρίου 2015, Επιτροπή κατά ANKO, C-78/14 P, EU:C:2015:732, σκέψη 21).
- 48 Επιπλέον, από το άρθρο 256 ΣΛΕΕ και από το άρθρο 58, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και από το άρθρο 168, παράγραφος 1, στοιχείο δ', και το άρθρο 169, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου προκύπτει ότι η αίτηση αναιρέσεως πρέπει να παραθέτει επακριβώς τα επικρινόμενα στοιχεία της απόφασης της οποίας ζητείται η αναίρεση, καθώς και τα νομικά επιχειρήματα που στηρίζουν κατά τρόπο συγκεκριμένο το αίτημα αυτό (πρβλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 26ης Ιουνίου 2012, Πολωνία κατά Επιτροπής, C-335/09 P, EU:C:2012:385, σκέψη 25, και της 19ης Ιουνίου 2014, Commune de Millau και SEMEA κατά Επιτροπής, C-531/12 P, EU:C:2014:2008, σκέψη 47).
- 49 Επομένως, δεν πληροί τις επιταγές περί αιτιολογήσεως που απορρέουν από τις διατάξεις αυτές η αίτηση αναιρέσεως η οποία περιορίζεται στην επανάληψη ή στην κατά γράμμα παράθεση των λόγων και επιχειρημάτων που έχουν ήδη προβληθεί ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, περιλαμβανομένων και εκείνων που στηρίζονται σε πραγματικούς ισχυρισμούς που έχουν ρητώς απορριφθεί από αυτό. Ειδικότερα, μια τέτοια αίτηση αναιρέσεως συνιστά στην πραγματικότητα αίτηση αποβλέπουσα μόνο στην επανεξέταση του δικογράφου της προσφυγής ή αγωγής που κατατέθηκε ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, πράγμα το οποίο εκφεύγει της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου (πρβλ. αποφάσεις της 26ης Ιουνίου 2012, Πολωνία κατά Επιτροπής, C-335/09 P, EU:C:2012:385, σκέψη 26, και της 19ης Ιουνίου 2014, Commune de Millau και SEMEA κατά Επιτροπής, C-531/12 P, EU:C:2014:2008, σκέψη 48).
- 50 Ωστόσο, εφόσον ο αναιρεσείων αμφισβητεί την εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου ερμηνεία ή εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης, τα νομικά επιχειρήματα που εξετάστηκαν πρωτοδίκως μπορούν να αποτελέσουν εκ νέου αντικείμενο συζητήσεως στο πλαίσιο της αναιρετικής δίκης. Πράγματι, αν ο αναιρεσείων δεν μπορούσε να στηρίξει, κατά τον τρόπο αυτόν, την αίτησή του αναιρέσεως σε λόγους και επιχειρήματα που είχε ήδη προβάλει ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, η αναιρετική διαδικασία θα καθίστατο εν μέρει άνευ αντικειμένου (πρβλ. απόφαση της 26ης Ιουνίου 2012, Πολωνία κατά Επιτροπής, C-335/09 P, EU:C:2012:385, σκέψη 27).
- 51 Εν προκειμένω, πάντως, η αίτηση αναιρέσεως αποσκοπεί, κατ' ουσίαν, στην αμφισβήτηση της θέσεως του Γενικού Δικαστηρίου επί διαφόρων νομικών ζητημάτων που τέθηκαν στην κρίση του πρωτοδίκως όσον αφορά, μεταξύ άλλων, την υποχρέωση αιτιολόγησης που υπέχουν τα θεσμικά όργανα δυνάμει του άρθρου 296 ΣΛΕΕ ή την εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας. Ειδικότερα, στο μέτρο που η αίτηση αναιρέσεως περιλαμβάνει συγκεκριμένα στοιχεία αφορώντα τα βαλλόμενα σημεία της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως και εκθέτει τους λόγους και τα επιχειρήματα στα οποία στηρίζεται, δεν μπορεί να κριθεί ως απαράδεκτη στο σύνολό της.
- 52 Κατά συνέπεια, το παραδεκτό των συγκεκριμένων επιχειρημάτων που προβάλλονται προς στήριξη των λόγων αναιρέσεως πρέπει να εξεταστεί υπό το πρίσμα των κριτηρίων που παρατίθενται στις σκέψεις 47 έως 50 της παρούσας αποφάσεως στο πλαίσιο της εξέτασης εκάστου λόγου αναιρέσεως.

Επί του πρώτου λόγου αναιρέσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 53 Με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως προβάλλεται πλάνη περί το δίκαιο στην οποία υπέπεσε το Γενικό Δικαστήριο κατά την ερμηνεία των άρθρων 27 και 28 της απόφασης 2013/255, όπως τροποποιήθηκε, καθώς και αντιστροφή του βάρους αποδείξεως και παραβίαση της αρχής του τεκμηρίου αθωότητας.
- 54 Ο αναιρεσείων υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κρίνοντας, στη σκέψη 64 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η προϋπόθεση που προβλέπεται ρητώς στα άρθρα 27 και 28 της απόφασης 2013/255, όπως τροποποιήθηκε, και αφορά την απόδειξη της ύπαρξης δεσμών μεταξύ του προσώπου το οποίο αφορούν τα περιοριστικά μέτρα και του επίμαχου καθεστώτος, είχε μετατραπεί, μετά την τροποποίηση που επήλθε με την απόφαση 2015/1836, σε τεκμήριο υπάρξεως τέτοιων δεσμών.
- 55 Ο αναιρεσείων φρονεί ότι η παράγραφος 2 των άρθρων 27 και 28 της απόφασης 2013/255, όπως τροποποιήθηκε, πρέπει να ερμηνευθεί σε στενή συνάφεια με την παράγραφο 3 των άρθρων αυτών. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την εν λόγω παράγραφο 3, το Συμβούλιο δεν μπορεί να εγγράψει στον κατάλογο των προσώπων και των οντοτήτων που υπόκεινται σε περιοριστικά μέτρα πρόσωπο το οποίο δεν συνδέεται ή δεν συνδέεται πλέον με το καθεστώς ή το οποίο δεν ασκεί καμία επιρροή στο καθεστώς αυτό. Επομένως, τα άρθρα 27 και 28 της απόφασης 2013/255, όπως τροποποιήθηκε, εξακολουθούν να απαιτούν τη διαπίστωση της συνδρομής της διττής προϋπόθεσης περί της ιδιότητας του εξέχοντος επιχειρηματία και περί της υπάρξεως επαρκών δεσμών με το καθεστώς.
- 56 Ο αναιρεσείων θεωρεί ότι το Γενικό Δικαστήριο, παρερμηνεύοντας τις διατάξεις της απόφασης 2013/255, όπως τροποποιήθηκε, παραβίασε την αρχή του τεκμηρίου αθωότητας και προέβη σε αντιστροφή του βάρους αποδείξεως.
- 57 Το Συμβούλιο υποστηρίζει ότι η εκ μέρους του αναιρεσείοντος ερμηνεία του άρθρου 27 παράγραφος 2, στοιχείο α', και παράγραφος 3, καθώς και του άρθρου 28 παράγραφος 2, στοιχείο α', και παράγραφος 3, της απόφασης 2013/255, όπως τροποποιήθηκε, είναι προδήλως εσφαλμένη.
- 58 Το Συμβούλιο συνάγει εξ αυτού ότι το Γενικό Δικαστήριο εφάρμοσε ορθώς τα κριτήρια εγγραφής στον κατάλογο των προσώπων και των οντοτήτων που υπόκεινται σε περιοριστικά μέτρα και δεν αντέστρεψε το βάρος αποδείξεως.
- 59 Η Επιτροπή υπογραμμίζει, κατ' αρχάς, ότι η εγγραφή στον κατάλογο των προσώπων και οντοτήτων που υπόκεινται σε περιοριστικά μέτρα διέπεται από νέα κριτήρια, που θεσπίστηκαν με την απόφαση 2015/1836, η οποία εκδόθηκε κατόπιν των προσπαθειών του συριακού καθεστώτος να καταστρατηγήσει τα υφιστάμενα περιοριστικά μέτρα της Ένωσης.
- 60 Συναφώς, η επιχειρηματολογία του αναιρεσείοντος καταρρίπτεται ήδη από μια απλή ανάγνωση των άρθρων 27 και 28 της απόφασης 2013/255, όπως τροποποιήθηκε, καθόσον τα άρθρα αυτά θεσπίζουν πλέον, στην παράγραφο 2, αυτοτελές κριτήριο εγγραφής στον εν λόγω κατάλογο για επτά κατηγορίες προσώπων, στις οποίες συγκαταλέγεται η κατηγορία των εξεχόντων επιχειρηματιών που δραστηριοποιούνται στη Συρία, και προβλέπουν, στην παράγραφο 3, τρεις περιπτώσεις στις οποίες, μολονότι ένα πρόσωπο εμπίπτει σε μία από τις επτά αυτές κατηγορίες προσώπων, εντούτοις δεν περιλαμβάνεται ούτε παραμένει στον κατάλογο των προσώπων και των οντοτήτων που υπόκεινται σε περιοριστικά μέτρα. Κατά την Επιτροπή, από τον συνδυασμό των παραγράφων 2 και 3 των άρθρων αυτών καταδεικνύεται ότι υφίσταται ένα είδος μαχητού τεκμηρίου, το οποίο ουδόλως παραβιάζει το τεκμήριο αθωότητας ούτε συνιστά απαράδεκτη αντιστροφή του βάρους αποδείξεως.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 61 Όσον αφορά το επιχείρημα περί φερόμενης παραβάσεως, από το Γενικό Δικαστήριο, των άρθρων 27 και 28 της απόφασης 2013/255, όπως τροποποιήθηκε, υπενθυμίζεται ότι τα αρχικά κριτήρια εγγραφής στον κατάλογο των προσώπων και των οντοτήτων που υπόκεινται σε περιοριστικά μέτρα στηρίζονταν στην ατομική συμπεριφορά των εγγεγραμμένων προσώπων, καθόσον τα άρθρα 27 και 28 της απόφασης αυτής, σύμφωνα με την παράγραφο 1 των άρθρων αυτών, αφορούσαν αποκλειστικώς τα «π[ρόσωπα] που επωφελούνται των πολιτικών του καθεστώτος ή το υποστηρίζουν καθώς και [τα] π[ρόσωπα] που συνδέονται με αυτ[ά]». Η παράγραφος αυτή δεν τροποποιήθηκε με την απόφαση 2015/1836.
- 62 Στο μέτρο που το κριτήριο της παραγράφου 1 των άρθρων 27 και 28 της απόφασης 2013/255, όπως η απόφαση αυτή τροποποιήθηκε, είναι γενικής φύσεως και οι διατάξεις αυτές δεν περιέχουν κανένα ορισμό της έννοιας του «οφέλους» που αντλείται από τις πολιτικές του συριακού καθεστώτος, ούτε ορισμό της έννοιας της «στηρίξεως» προς το καθεστώς αυτό, ούτε διευκρινίσεις σχετικά με τον τρόπο απόδειξης των στοιχείων αυτών, η εκτίμηση του βασίμου της εγγραφής ενός προσώπου στον κατάλογο των προσώπων και των οντοτήτων που υπόκεινται σε περιοριστικά μέτρα προϋποθέτει πάντοτε την προσκόμιση στοιχείων που αποδεικνύουν ότι το οικείο πρόσωπο έχει παράσχει οικονομική στήριξη στο συριακό καθεστώς ή έχει αντλήσει όφελος από αυτό (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 7ης Απριλίου 2016, Akhras κατά Συμβουλίου, C-193/15 P, EU:C:2016:219, σκέψεις 51, 52 και 60 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 63 Συγκεκριμένα, το κριτήριο αυτό, όπως είναι διατυπωμένο, δεν περιέχει κανένα τεκμήριο περί στηρίξεως του συριακού καθεστώτος όσον αφορά τους επικεφαλής των κυριότερων συριακών επιχειρήσεων (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 7ης Απριλίου 2016, Akhras κατά Συμβουλίου, C-193/15 P, EU:C:2016:219, σκέψη 53) ή τους εξέχοντες επιχειρηματίες.
- 64 Ωστόσο, το περιεχόμενο των άρθρων 27 και 28 της απόφασης 2013/255 τροποποιήθηκε με την απόφαση 2015/1836, με την οποία προστέθηκαν στην παράγραφο 2 των άρθρων αυτών, σύμφωνα με τις αξιολογήσεις και τις διαπιστώσεις στις οποίες προέβη το Συμβούλιο στο πλαίσιο της κατάστασης στη Συρία, επτά κατηγορίες προσώπων ανηγόντων σε συγκεκριμένες ομάδες, στις οποίες συγκαταλέγονται, σύμφωνα με το στοιχείο α' της παραγράφου αυτής, οι «εξέχοντες επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται στη Συρία».
- 65 Μολονότι η παράγραφος 1 των άρθρων 27 και 28 της απόφασης 2013/255, όπως η απόφαση αυτή τροποποιήθηκε, εξακολουθεί να επιτρέπει την εγγραφή προσώπου κατ' εφαρμογήν του γενικού κριτηρίου σύμφωνα με το οποίο το πρόσωπο αυτό αντλεί όφελος από τις πολιτικές του συριακού καθεστώτος ή στηρίζει το καθεστώς αυτό, εντούτοις από το γράμμα της παραγράφου 2 των άρθρων αυτών προκύπτει ότι τα νέα κριτήρια έχουν προστεθεί στο αρχικό κριτήριο. Συναφώς, το άρθρο 27, παράγραφος 2, στοιχείο α', της απόφασης 2013/255, όπως τροποποιήθηκε, ορίζει σαφώς ότι «τα κράτη μέλη λαμβάνουν [επίσης] τα αναγκαία μέτρα» για τις επτά νέες κατηγορίες προσώπων που αναφέρονται.
- 66 Δεδομένου ότι τα κριτήρια για την εφαρμογή των περιοριστικών μέτρων έναντι των επτά αυτών κατηγοριών προσώπων είναι αυτοτελή σε σχέση με το αρχικό κριτήριο της παραγράφου 1 των άρθρων 27 και 28 της απόφασης 2013/255, το γεγονός και μόνον ότι ένα πρόσωπο ανήκει σε μία από τις επτά αυτές κατηγορίες προσώπων αρκεί για τη λήψη των αναγκαίων μέτρων, χωρίς να απαιτείται να αποδειχθεί σχέση μεταξύ της ιδιότητας του εξέχοντος επιχειρηματία και του συριακού καθεστώτος ούτε σχέση μεταξύ της ιδιότητας του εξέχοντος επιχειρηματία και της υποστήριξης του καθεστώτος ή του οφέλους που αντλείται από το καθεστώς.
- 67 Η ερμηνεία αυτή επιβεβαιώνεται εξάλλου από τον σκοπό που επιδιώκεται με την τροποποίηση των άρθρων 27 και 28 της απόφασης 2013/255.

- 68 Συγκεκριμένα, τα περιοριστικά μέτρα που είχαν ληφθεί αρχικώς με την απόφαση 2011/273 δεν κατέστησαν δυνατό τον τερματισμό της καταστολής που ασκούσε το συριακό καθεστώς, καθόσον το καθεστώς αυτό καταστρατηγούσε συστηματικά τα εν λόγω μέτρα προκειμένου να συνεχίσει τη χρηματοδότηση και στήριξη της πολιτικής του της βίαιης καταστολής του άμαχου πληθυσμού. Όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 5 της απόφασης 2015/1836, το Συμβούλιο θεωρούσε ότι, λόγω της συνεχιζόμενης σοβαρότητας της κατάστασης, ήταν ανάγκη να διατηρηθούν και να αναπτυχθούν περαιτέρω τα ισχύοντα περιοριστικά μέτρα, με την ταυτόχρονη διατήρηση στοχοθετημένης και διαφοροποιημένης προσέγγισης, προκειμένου να οριοθετηθούν καλύτερα ορισμένες κατηγορίες προσώπων και οντοτήτων με ιδιαίτερη σημασία.
- 69 Σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 6 της απόφασης αυτής, έπρεπε να τροποποιηθούν τα κριτήρια εγγραφής των προσώπων στον κατάλογο των προσώπων και οντοτήτων που υπόκεινται σε περιοριστικά μέτρα. Λόγω του στενού ελέγχου που ασκούσε το συριακό καθεστώς στην οικονομία και λόγω της σχέσης αλληλεξάρτησης που είχε αναπτυχθεί μεταξύ των επιχειρηματικών κύκλων και του καθεστώτος μετά τη διαδικασία ελευθέρωσης της οικονομίας που είχε ξεκινήσει ο πρόεδρος Bachar al-Assad, θεωρήθηκε, αφενός, ότι το καθεστώς δεν μπορούσε να επιβιώσει χωρίς τη στήριξη των επικεφαλής των επιχειρήσεων και, αφετέρου, ότι ένας περιορισμένος κύκλος εξεχόντων επιχειρηματιών που δραστηριοποιούνταν στη Συρία μπορούσε να διατηρεί τη θέση του μόνο χάρη στους στενούς δεσμούς του με το συριακό καθεστώς.
- 70 Στο πλαίσιο αυτό, κατέστη αναγκαίο να επιλεγούν, όσον αφορά την εγγραφή στον κατάλογο των προσώπων και οντοτήτων που υπόκεινται σε περιοριστικά μέτρα, κριτήρια στηριζόμενα στην ιδιότητα ορισμένων προσώπων, όπως είναι η ιδιότητα του «εξέχοντος επιχειρηματία που δραστηριοποιείται στη Συρία», προκειμένου να μη συνεχίσουν τα πρόσωπα αυτά να παρέχουν υλική ή οικονομική στήριξη στο καθεστώς και, μέσω της επιρροής των προσώπων αυτών, να αυξηθεί η πίεση στο ίδιο το καθεστώς.
- 71 Κατά συνέπεια, το Γενικό Δικαστήριο δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο αναλύοντας, στη σκέψη 64 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, την παράγραφο 2 των άρθρων 27 και 28 της απόφασης 2013/255, όπως τροποποιήθηκε, υπό την έννοια ότι τα νεοεισαχθέντα κριτήρια, και ειδικότερα το κριτήριο περί της ιδιότητας των εξεχόντων επιχειρηματιών που δραστηριοποιούνται στη Συρία, είναι αυτοτελή και αρκούν αφ' εαυτών για να δικαιολογήσουν την εφαρμογή περιοριστικών μέτρων, χωρίς να χρειάζεται να αποδειχθεί επιπλέον η στήριξη που οι επιχειρηματίες αυτοί παρέχουν στο καθεστώς ή το όφελος που αντλούν από αυτό.
- 72 Το συμπέρασμα αυτό δεν αναιρείται από το επιχείρημα του αναιρεσείοντος ότι το Γενικό Δικαστήριο προέβη σε μεμονωμένη ανάλυση της παραγράφου 2 των άρθρων 27 και 28 της απόφασης 2013/255, όπως τροποποιήθηκε, ενώ όφειλε να την ερμηνεύσει σε στενή συνάφεια με την παράγραφο 3 των άρθρων αυτών.
- 73 Συναφώς, διαπιστώνεται, βέβαια, ότι οι παράγραφοι 2 και 3 των άρθρων 27 και 28 της απόφασης 2013/255, όπως τροποποιήθηκε, πρέπει να ερμηνεύονται συνδυαστικά, στο μέτρο ιδίως που, δυνάμει της παραγράφου 3, τα πρόσωπα που εμπίπτουν σε μία από τις κατηγορίες της παραγράφου 2 δεν περιλαμβάνονται ούτε παραμένουν στον κατάλογο των προσώπων και των οντοτήτων που υπόκεινται σε περιοριστικά μέτρα, εάν υπάρχουν επαρκή στοιχεία που να δείχνουν ότι δεν συνδέονται ή δεν συνδέονται πλέον με το συριακό καθεστώς ή δεν ασκούν επιρροή σε αυτό ή δεν παρουσιάζουν πραγματικό κίνδυνο καταστρατήγησης.
- 74 Εντούτοις, ουδόλως προκύπτει από μια τέτοια συνδυαστική ερμηνεία των παραγράφων 2 και 3 των άρθρων 27 και 28 της απόφασης 2013/255, όπως τροποποιήθηκε, ότι το Συμβούλιο υποχρεούται να αποδείξει τη διαπίστωση της συνδρομής της διττής προϋποθέσεως σχετικά με την ιδιότητα του εξέχοντος επιχειρηματία και την ύπαρξη επαρκών δεσμών με το συριακό καθεστώς.

- 75 Εν πάση περιπτώσει, πρέπει να επισημανθεί ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν εφάρμοσε μεμονωμένα το άρθρο 27, παράγραφος 2, και το άρθρο 28, παράγραφος 2, της απόφασης 2013/255, όπως τροποποιήθηκε, αλλά έλαβε επίσης υπόψη την παράγραφο 3 των άρθρων αυτών.
- 76 Συγκεκριμένα, στη σκέψη 84 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, σκέψη την οποία όμως δεν αφορά η υπό κρίση αίτηση αναιρέσεως, το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε ότι τα κριτήρια εγγραφής στον κατάλογο των προσώπων και οντοτήτων που υπόκεινται στα περιοριστικά μέτρα τα οποία προβλέπονται στην παράγραφο 2, στοιχείο α', και στην παράγραφο 3 των άρθρων 27 και 28 της απόφασης 2013/255, όπως τροποποιήθηκε, προβλέπουν ότι η κατηγορία των εξεχόντων επιχειρηματιών στη Συρία υπόκειται σε περιοριστικά μέτρα, εκτός αν υπάρχουν επαρκή στοιχεία που να δείχνουν ότι τα πρόσωπα αυτά δεν συνδέονται ή δεν συνδέονται πλέον με το συριακό καθεστώς ή δεν ασκούν επιρροή σε αυτό ή δεν παρουσιάζουν πραγματικό κίνδυνο καταστράτηγησης.
- 77 Στη σκέψη 98 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, σκέψη η οποία επίσης δεν επικρίνεται στο πλαίσιο της αιτήσεως αναιρέσεως, το Γενικό Δικαστήριο διευκρίνισε περαιτέρω, αφενός, ότι από κανένα στοιχείο των εγγράφων που προσκόμισε το Συμβούλιο δεν προέκυπτε ότι ο αναιρεσείων τελούσε σε μία από τις προαναφερθείσες καταστάσεις που δικαιολογούν τη διαγραφή του ονόματός του από τους καταλόγους των προσώπων και των οντοτήτων που υπόκεινται σε περιοριστικά μέτρα και, αφετέρου, ότι ο ίδιος ο αναιρεσείων δεν είχε προσκομίσει κανένα τέτοιο στοιχείο.
- 78 Επομένως, το επιχείρημα του αναιρεσείοντος ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο αναλύοντας μεμονωμένα την παράγραφο 2 των άρθρων 27 και 28 της απόφασης 2013/255, όπως τροποποιήθηκε, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμο.
- 79 Όσον αφορά τα επιχειρήματα περί παραβιάσεως, από το Γενικό Δικαστήριο, της αρχής του τεκμηρίου αθωότητας και περί αντιστροφής του βάρους αποδείξεως, πρέπει να υπομνησθεί ότι, στη σκέψη 64 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο δεν αναφέρθηκε σε κανένα τεκμήριο, αλλά στηρίχθηκε απλώς σε ένα αντικειμενικό, αυτοτελές και επαρκές κριτήριο ικανό να δικαιολογήσει την εγγραφή προσώπων στον κατάλογο των προσώπων και των οντοτήτων που υπόκεινται σε περιοριστικά μέτρα (πρβλ. απόφαση της 11ης Σεπτεμβρίου 2019, HX κατά Συμβουλίου, C-540/18 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2019:707, σκέψη 38).
- 80 Εν προκειμένω, το Γενικό Δικαστήριο εξέτασε συγκεκριμένα, στις σκέψεις 92 έως 96 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, αν ο λόγος που αντλείται από το γεγονός ότι ο αναιρεσείων είχε την ιδιότητα του δραστηριοποιούμενου στη Συρία εξεχόντος επιχειρηματία, γεγονός που δικαιολογούσε την εκ νέου εγγραφή του στον κατάλογο των προσώπων και των οντοτήτων που υπόκεινται σε περιοριστικά μέτρα, τεκμηριωνόταν επαρκώς από τα έγγραφα που προσκόμισε το Συμβούλιο και τα οποία χρονολογούνταν από τα έτη 2011 έως 2015. Επισημαίνοντας, στη σκέψη 97 της αποφάσεως αυτής, ότι ο αναιρεσείων δεν προσκόμισε κανένα στοιχείο ικανό να θέσει υπό αμφισβήτηση τους ισχυρισμούς του Συμβουλίου και τα έγγραφα που τους τεκμηριώνουν, το Γενικό Δικαστήριο ουδόλως παρέλειψε να εξετάσει τα έγγραφα που προσκόμισε ο ενδιαφερόμενος ούτε αντέστρεψε το βάρος αποδείξεως, αλλά έκρινε ότι τα έγγραφα αυτά δεν καθιστούσαν δυνατή την ανατροπή του συμπεράσματος που αντλείται από τα έγγραφα που είχε προσκομίσει το Συμβούλιο (πρβλ. απόφαση της 11ης Σεπτεμβρίου 2019, HX κατά Συμβουλίου, C-540/18 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2019:707, σκέψη 50).
- 81 Εξάλλου, στη σκέψη 98 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο, αφού υπενθύμισε ότι τα περιοριστικά μέτρα εις βάρος εγγεγραμμένου προσώπου δεν μπορούν να διατηρηθούν αν υπάρχουν επαρκή στοιχεία από τα οποία να προκύπτει ότι το πρόσωπο αυτό δεν συνδέεται ή δεν συνδέεται πλέον με το συριακό καθεστώς, διευκρίνισε ότι τα έγγραφα που προσκόμισε το Συμβούλιο δεν περιείχαν κανένα στοιχείο από το οποίο να προκύπτει ότι συνέτρεχε τέτοια περίπτωση όσον αφορά τον αναιρεσείοντα, δεδομένου ότι ούτε αυτός προσκόμισε κάποιο σχετικό στοιχείο.

- 82 Προβαίνοντας, όμως, σε μια τέτοια κρίση, το Γενικό Δικαστήριο ουδόλως έκρινε, όπως φαίνεται να υπονοεί ο αναιρεσείων, ότι αυτός έφερε το βάρος να αποδείξει ότι ήταν εσφαλμένες οι διαπιστώσεις του Συμβουλίου που περιέχονταν στις αποφάσεις των οποίων ζητήθηκε η ακύρωση ή ότι υπήρχαν, ως προς αυτόν, επαρκή στοιχεία, κατά την έννοια του άρθρου 27 παράγραφος 3, και του άρθρου 28 παράγραφος 3, της απόφασης 2013/255, όπως τροποποιήθηκε, από τα οποία προέκυπτε ότι δεν συνδεόταν ή δεν συνδεόταν πλέον με το συριακό καθεστώς (πρβλ. απόφαση της 14ης Ιουνίου 2018, Makhlouf κατά Συμβουλίου, C-458/17 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2018:441, σκέψη 86).
- 83 Επομένως, τα επιχειρήματα περί παραβίασεως της αρχής του τεκμηρίου αθωότητας και περί αντιστροφής του βάρους αποδείξεως πρέπει επίσης να απορριφθούν ως αβάσιμα.
- 84 Κατόπιν των προεκτεθέντων, ο πρώτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Επί του δευτέρου λόγου αναιρέσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 85 Με τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως, ο αναιρεσείων υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο, παραλείποντας να εξακριβώσει αν αυτός πράγματι συνδεόταν με το συριακό καθεστώς, κατέστησε την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση παντελώς ανατιολόγητη και επικύρωσε αποφάσεις οι οποίες είναι, αυτές καθαυτές, παράτυπες λόγω ελλείψεως αιτιολογίας, καθόσον οι αποφάσεις που ελήφθησαν εις βάρος του και των οποίων είχε ζητηθεί η ακύρωση δεν είχαν αιτιολογηθεί βάσει της ύπαρξης υφισταμένων δεσμών μεταξύ του ιδίου και του επίμαχου καθεστώτος.
- 86 Το Συμβούλιο φρονεί ότι, αντιθέτως προς ό,τι υποστηρίζει ο αναιρεσείων, τα προσκομισθέντα στοιχεία που αποδεικνύουν την ιδιότητα του εξέχοντος επιχειρηματία που ασκεί δραστηριότητα στη Συρία εξετάστηκαν και κρίθηκαν επαρκή από το Γενικό Δικαστήριο.
- 87 Η Επιτροπή εκτιμά ότι, στο μέτρο που ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως στηρίζεται σε παραδοχή η οποία, στο πλαίσιο του πρώτου λόγου αναιρέσεως, αποδείχθηκε εσφαλμένη, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος. Εν πάση περιπτώσει, από την ανάλυση του πρώτου λόγου αναιρέσεως προκύπτει ότι το Γενικό Δικαστήριο προέβη σε λεπτομερή ανάλυση της κατάστασης και αιτιολόγησε επαρκώς την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 88 Εκ προοιμίου, διαπιστώνεται ότι ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως στηρίζεται στην παραδοχή ότι οι αποφάσεις του Συμβουλίου των οποίων ζητήθηκε η ακύρωση δεν ήταν αιτιολογημένες και ότι το Γενικό Δικαστήριο παρέλειψε να εξακριβώσει την ύπαρξη δεσμών του αναιρεσειόντος με το συριακό καθεστώς.
- 89 Όπως, όμως, υπομνήσθηκε στο πλαίσιο της εξέτασης του πρώτου λόγου αναιρέσεως, το Γενικό Δικαστήριο προέβη σε λεπτομερή ανάλυση της επίμαχης κατάστασης και αιτιολόγησε επαρκώς την απόφασή του κατά την οποία το Συμβούλιο μπορούσε να στηριχθεί στην ιδιότητα του αναιρεσειόντος ως εξέχοντος επιχειρηματία που ασκεί τις δραστηριότητές του στη Συρία για την εφαρμογή των περιοριστικών μέτρων σύμφωνα με το άρθρο 27 παράγραφος 2, και το άρθρο 28 παράγραφος 2, της απόφασης 2013/255, όπως τροποποιήθηκε, χωρίς να υποχρεούται να αποδείξει την ύπαρξη δεσμών του ενδιαφερομένου με το συριακό καθεστώς.
- 90 Κατά συνέπεια, ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως στηρίζεται σε εσφαλμένη παραδοχή και πρέπει, ως εκ τούτου, να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Επί του τρίτου λόγου αναιρέσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 91 Στο πλαίσιο του τρίτου λόγου αναιρέσεως, ο οποίος αφορά παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας και έλλειψη αιτιολογίας, ο αναιρεσείων υπενθυμίζει ότι, κατά το άρθρο 27 παράγραφος 4, και το άρθρο 28 παράγραφος 4, της απόφασης 2013/255, όπως τροποποιήθηκε, όλες οι αποφάσεις περί εγγραφής στον κατάλογο των προσώπων και οντοτήτων που υπόκεινται σε περιοριστικά μέτρα λαμβάνονται για κάθε περίπτωση χωριστά, λαμβανομένης υπόψη της αναλογικότητας του μέτρου, η οποία εκτιμάται ατομικά, με γνώμονα τη διάρκεια του μέτρου και την αναγκαιότητά του.
- 92 Συναφώς, ο αναιρεσείων υποστηρίζει ότι η ανεπάρκεια του κριτηρίου το οποίο στηρίζεται αποκλειστικά στη συριακή του ιθαγένεια και η διάρκεια των περιοριστικών μέτρων που ελήφθησαν εις βάρος του το 2015 αρκούν για να αποδειχθεί ο δυσανάλογος χαρακτήρας των μέτρων αυτών.
- 93 Όσον αφορά την αναγκαιότητα των μέτρων αυτών, η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση πάσχει επίσης πλάνη περί το δίκαιο, δεδομένου ότι, στη σκέψη 76 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο διατύπωσε μια γενική κρίση και όχι μια εξατομικευμένη κρίση, όπως απαιτείται.
- 94 Επιπλέον, ο αναιρεσείων ζητεί από το Δικαστήριο να διαπιστώσει, στο πλαίσιο της εξουσίας εξετάσεως που διαθέτει, τον παράνομο χαρακτήρα της απόφασης 2015/1836 και του κανονισμού 2015/1828, καθόσον τα δύο αυτά νομοθετήματα θεσπίζουν οικονομικές κυρώσεις ποινικού χαρακτήρα κατά παράβαση του άρθρου 6, παράγραφος 1, της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, η οποία υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950.
- 95 Στηριζόμενος στα δικόγραφα που κατέθεσε ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, ο αναιρεσείων ζητεί επίσης από το Δικαστήριο να δεχθεί τα αιτήματά του αποζημιώσεως.
- 96 Το Συμβούλιο υποστηρίζει ότι ο τρίτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, δεδομένου ότι το Γενικό Δικαστήριο προέβη σε εξέταση της αναλογικότητας των επίμαχων ατομικών περιοριστικών μέτρων, υπενθυμίζοντας, στις σκέψεις 73 και 74 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, τη σχετική νομολογία και εφαρμόζοντας, στις σκέψεις 75 έως 77 της εν λόγω αποφάσεως, την εν λόγω νομολογία στην υπό κρίση υπόθεση.
- 97 Η Επιτροπή επίσης εκτιμά ότι ο τρίτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 98 Επιβάλλεται η υπόμνηση ότι, κατά το άρθρο 52, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κάθε περιορισμός στην άσκηση των δικαιωμάτων και ελευθεριών που αναγνωρίζονται σε αυτόν πρέπει να προβλέπεται από τον νόμο, να σέβεται το βασικό περιεχόμενό τους, τυχόν δε περιορισμοί σε αυτά τα δικαιώματα και τις ελευθερίες επιτρέπεται να επιβάλλονται, τηρουμένης της αρχής της αναλογικότητας, μόνον εφόσον είναι αναγκαίοι και ανταποκρίνονται πραγματικά σε σκοπούς γενικού ενδιαφέροντος που αναγνωρίζει η Ένωση ή στην ανάγκη προστασίας των δικαιωμάτων και ελευθεριών των τρίτων.
- 99 Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, η αρχή της αναλογικότητας επιτάσσει να είναι τα προβλεπόμενα από διάταξη του δικαίου της Ένωσης μέσα πρόσφορα για την υλοποίηση του θεμιτού σκοπού που επιδιώκεται με την οικεία ρύθμιση και να μην υπερβαίνουν το αναγκαίο για την επίτευξη του σκοπού αυτού μέτρο (απόφαση της 31ης Ιανουαρίου 2019, Islamic Republic of Iran Shipping Lines κ.λπ. κατά Συμβουλίου, C-225/17 P, EU:C:2019:82, σκέψη 102 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 100 Όσον αφορά τον δικαστικό έλεγχο της τηρήσεως της αρχής της αναλογικότητας, το Δικαστήριο έχει αναγνωρίσει στον νομοθέτη της Ένωσης ευρεία εξουσία εκτιμήσεως σε τομείς οι οποίοι προϋποθέτουν εκ μέρους του επιλογές πολιτικής, οικονομικής και κοινωνικής φύσεως και στο πλαίσιο των οποίων καλείται να προβεί σε σύνθετες εκτιμήσεις. Το Δικαστήριο έχει συναγάγει εκ των ανωτέρω ότι η νομιμότητα μέτρου το οποίο έχει ληφθεί στους εν λόγω τομείς θίγεται μόνον αν το μέτρο αυτό είναι προδήλως ακατάλληλο σε σχέση με τον σκοπό που επιδιώκει το αρμόδιο θεσμικό όργανο (βλ., ιδίως, απόφαση της 28ης Νοεμβρίου 2013, Συμβούλιο κατά Manufacturing Support & Procurement Kala Naft, C-348/12 P, EU:C:2013:776, σκέψη 120 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 101 Εν προκειμένω, πρέπει να επισημανθεί ότι, όπως προκύπτει από τη σκέψη 72 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ο αναιρεσείων δεν αμφισβητεί τη νομιμότητα των περιοριστικών μέτρων εν γένει ούτε τη νομιμότητα των μέτρων που λαμβάνονται για την καταπολέμηση των βιαιοπραγιών σε βάρος του άμαχου πληθυσμού.
- 102 Το Γενικό Δικαστήριο υπογράμμισε, πάντως, στη σκέψη 75 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι, εν προκειμένω, η λήψη περιοριστικών μέτρων ήταν πρόσφορη, στο μέτρο που εντάσσεται σε έναν τόσο θεμελιώδη για τη διεθνή κοινότητα σκοπό γενικού συμφέροντος όπως είναι η προστασία του άμαχου πληθυσμού.
- 103 Στη σκέψη 76 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο προσέθεσε, όσον αφορά τον αναγκαίο χαρακτήρα των επίμαχων περιοριστικών μέτρων, ότι εναλλακτικά και λιγότερο δεσμευτικά μέτρα, όπως ένα σύστημα χορήγησης προηγούμενης αδείας ή η επιβολή υποχρέωσης εκ των υστέρων αιτιολόγησης της χρήσης των καταβληθέντων κεφαλαίων, δεν θα καθιστούσαν εφικτή, κατά τρόπο εξίσου αποτελεσματικό, την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού, λαμβανομένης ιδίως υπόψη της δυνατότητας καταστρατηγήσεως των επιβληθέντων περιορισμών.
- 104 Κατά συνέπεια, και αντιθέτως προς ό,τι υποστηρίζει ο αναιρεσείων, το Γενικό Δικαστήριο δεν διατύπωσε μια γενική κρίση, αλλά αποφάνθηκε επί της επίμαχης εν προκειμένω εξατομικευμένης περίπτωσης.
- 105 Όσον αφορά το επιχείρημα σχετικά με το κριτήριο της ιθαγένειας, πρέπει να υπομνησθεί ότι η εγγραφή στον κατάλογο των προσώπων και οντοτήτων που υπόκεινται σε περιοριστικά μέτρα δεν συνδέεται με την προϋπόθεση της συριακής ιθαγένειας, αλλά με την προϋπόθεση της ιδιότητας του εξέχοντος επιχειρηματία που δραστηριοποιείται στη Συρία.
- 106 Όσον αφορά την αιτίαση σχετικά με τη διάρκεια των επίμαχων περιοριστικών μέτρων, διαπιστώνεται ότι, στο πλαίσιο τέτοιων περιοριστικών μέτρων, το Συμβούλιο καλείται να προβεί σε περιοδική επανεξέταση, κατά την οποία ο ενδιαφερόμενος έχει κάθε φορά τη δυνατότητα να αντιτάξει τα επιχειρήματά του και να παραθέσει πραγματικά στοιχεία που τεκμηριώνουν τους ισχυρισμούς του.
- 107 Στο πλαίσιο αυτό, το Γενικό Δικαστήριο έλαβε υπόψη την ύπαρξη περιοδικής επανεξέτασης, σκοπός της οποίας είναι να διασφαλιστεί ότι διαγράφονται τα πρόσωπα και οι οντότητες που δεν πληρούν πλέον τα κριτήρια εγγραφής στους καταλόγους των προσώπων και των οντοτήτων που υπόκεινται σε περιοριστικά μέτρα, και έκρινε, στη σκέψη 77 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η εκ νέου εγγραφή του ονόματος του αναιρεσείοντος στους καταλόγους αυτούς δεν μπορεί να χαρακτηριστεί δυσανάλογη λόγω του δυνητικά απεριόριστου χρονικά χαρακτήρα μιας τέτοιας εγγραφής.
- 108 Κατά συνέπεια, δεν μπορεί να προσαφθεί στο Γενικό Δικαστήριο ότι προέβη σε εσφαλμένη εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας.
- 109 Όσον αφορά το αίτημα του αναιρεσείοντος να διαπιστώσει το Δικαστήριο, στο πλαίσιο της εξουσίας εξετάσεως που διαθέτει, τον παράνομο χαρακτήρα των ληφθέντων μέτρων ως συνεπαγόμενων οικονομικές κυρώσεις ποινικού χαρακτήρα κατά παράβαση του άρθρου 6, παράγραφος 1, της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών

Ελευθεριών, πρέπει να υπομνησθεί ότι, στη σκέψη 65 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε ότι ο αναιρεσείων δεν αμφισβήτησε τη νομιμότητα του κριτηρίου εγγραφής στον κατάλογο των προσώπων και οντοτήτων που υπόκεινται σε περιοριστικά μέτρα.

- 110 Βάσει, όμως, του άρθρου 170, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, κατά το οποίο η αίτηση αναιρέσεως δεν μπορεί να μεταβάλει το αντικείμενο της ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου δίκης, πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη η επιχειρηματολογία με την οποία ο αναιρεσείων ζητεί να διαπιστωθεί ότι οι διατάξεις του άρθρου 27, παράγραφος 2, και του άρθρου 28, παράγραφος 2, της απόφασης 2013/255, όπως τροποποιήθηκε, αντιβαίνουν στο δίκαιο της Ένωσης.
- 111 Όσον αφορά το αίτημα του αναιρεσείοντος προς το Δικαστήριο να διατάξει την απάλειψη του ονόματός του από τον κατάλογο των προσώπων και οντοτήτων που υπόκεινται σε περιοριστικά μέτρα, όπως το αίτημα αυτό έχει διατυπωθεί στην αίτηση αναιρέσεως χωρίς περαιτέρω ανάλυση, υπενθυμίζεται ότι, στο πλαίσιο αιτήσεως αναιρέσεως, το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να απευθύνει εντολές (πρβλ. διάταξη της 12ης Ιουλίου 2012, *Mugraby* κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, C-581/11 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2012:466, σκέψη 75, και απόφαση της 25ης Ιουλίου 2018, *Orange Polska* κατά Επιτροπής, C-123/16 P, EU:C:2018:590, σκέψη 118).
- 112 Όσον αφορά το αίτημα του αναιρεσείοντος να δεχθεί το Δικαστήριο τα αιτήματά του αποζημιώσεως, διαπιστώνεται ότι η αιτιολόγηση του αιτήματος αυτού περιορίζεται στην παραπομπή στο σύνολο των αιτημάτων που διατυπώθηκαν ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, ιδίως δε στα αιτήματα αποζημιώσεως.
- 113 Το αίτημα αυτό, όμως, προδήλως δεν πληροί τις απαιτήσεις αιτιολόγησης που απορρέουν από την υπομνησθείσα στη σκέψη 49 της παρούσας απόφασης νομολογία του Δικαστηρίου, τούτο δε κατά μείζονα λόγο καθόσον ουδόλως λαμβάνει θέση σε σχέση με τις αναπτύξεις στις οποίες προέβη το Γενικό Δικαστήριο προκειμένου να απορρίψει το πρωτοδίκως προβληθέν αίτημα αποζημιώσεως στις σκέψεις 101 έως 108 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, με τις οποίες υπενθυμίζει την πάγια νομολογία περί στοιχειοθετήσεως της εξωσυμβατικής ευθύνης της Ένωσης κατά την έννοια του άρθρου 340, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, λόγω παράνομης συμπεριφοράς των οργάνων της, για να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι δεν πληρούνται εν προκειμένω οι απαιτούμενες προϋποθέσεις.
- 114 Ως εκ τούτου, το αίτημα αποζημίωσης του αναιρεσείοντος πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτο.
- 115 Κατά συνέπεια, ο τρίτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως εν μέρει απαράδεκτος και ως εν μέρει αβάσιμος.
- 116 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των προεκτεθέντων, η αίτηση αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 117 Κατά το άρθρο 138, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, που εφαρμόζεται στην αναιρετική διαδικασία δυνάμει του άρθρου 184, παράγραφος 1, του ίδιου Κανονισμού, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι ο αναιρεσείων ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα, σύμφωνα με το σχετικό αίτημα του Συμβουλίου και της Επιτροπής.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (όγδοο τμήμα) αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την αίτηση αναιρέσεως.**
- 2) Καταδικάζει τον George Haswani στα δικαστικά έξοδα.**

(υπογραφές)